

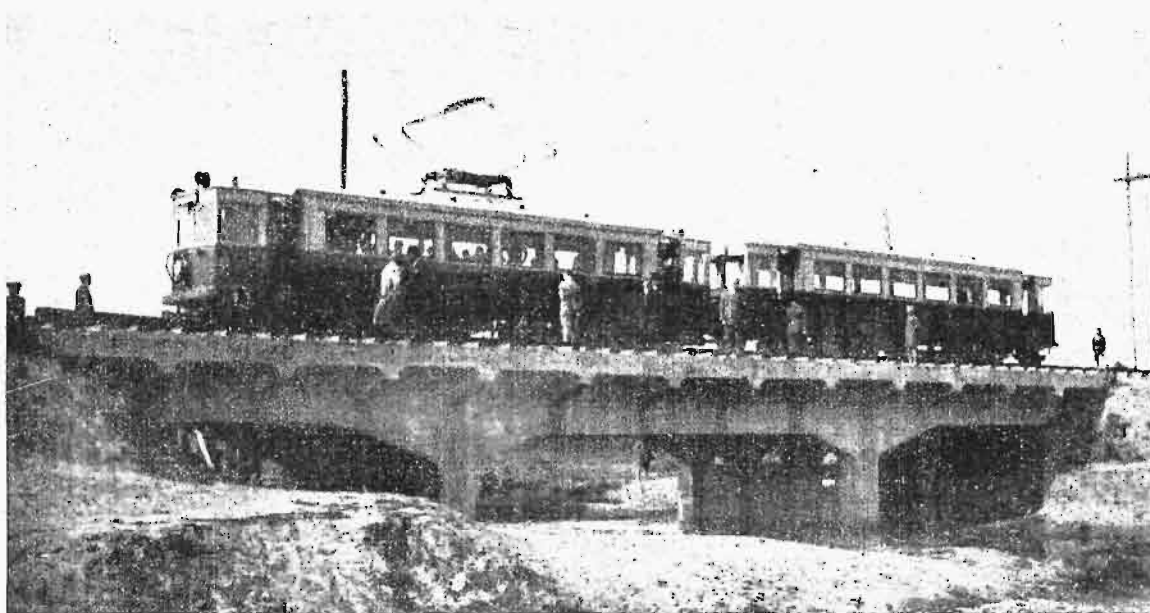
NOWINY TECHNICZNE

Dodatek do Przeglądu Technicznego

ROK I.

WARSZAWA, 14 września 1927 r.

№ 37

Kolej elektryczna Warszawa — Grodzisk.

Widok ramowego mostu żelbetowego na rz. Utracie pod Komorowem oraz elektrowozu z wagonem przyczepnym nowej kolei elektrycznej (do opisu na str. 2).

ORGANIZACJA I PRACE STOWARZYSZEŃ TECHNICZNYCH.

W związku z tem, że zagadnienie reformy naszych organizacji technicznych — mimo kilkoletniej już o niem mowy i mimo tu i owdzie przedsięwziętych prób — jest wciąż jeszcze aktualne, a zarazem zyskuje bodaj coraz bardziej na doniosłości, jako jeden z ważnych czynników całokształtu prac technicznych w kraju, sądzimy, że byłoby rzeczą pożądaną zaznajomienie szerszych kół techników z organizacją i pracami dwu najwybitniejszych dziś na świecie instytucyj inżynierskich, mian. amerykańskiego Society of Mechanical Engineers (ASME) i niemieckiego Verein deutscher Ingenieure (VDI). Na tle obrazu działalności tych wzorowych organizacji cudzoziemskich, łatwiej będzie może wyciągnąć wnioski o tem, co i jak należałoby poprawić w stowarzyszeniach naszych.

Zacznijmy od organizacji amerykańskiej.

Stowarzyszenie Inżynierów Mechaników Amerykańskich ogarnia swą żywą działalnością naukową liczny zastęp inżynierów. Posiada bowiem 67 oddziałów na prowincji i liczy ogółem 17 775 członków. Majątek Stowarzyszenia składa się z 892 150,70 dol., aktywa (łącznie z funduszem stypendjalnym w kwocie 87 566,68 dol.) tworzą 1 043 407,73 dol. W ciągu roku budżetowego 1926 wydano na prace naukowo-badawcze 30 067,49 dol. Należy przytem zaznaczyć, że ASME trzyma się w tym względzie takiej taktyki, że wyznacza fundusze tylko na zapoczątkowanie pewnych prac

badawczych, poczem praca — przekazana odpowiedniej Komisji — powinna być finansowana już staraniem samej Komisji, która musi uzyskiwać odp. fundusze od zainteresowanego danem zagadnieniem przemysłu. Taktyka taka daje — jak się okazuje — nadzwyczaj dodatnie wyniki.

Na czele Stowarzyszenia stoi Rada (Council), składająca się z przewodniczącego, 7 zast. przewodniczącego, 9 członków, 5 ostatnich byłych przewodniczących, skarbnika i sekretarza. Rada powołuje do życia poszczególne Komitety, w liczbie 16, których część wykonywa prace naukowe, część zaś — administracyjne. Z tych ostatnich wymienimy Komitety: finansowy, personalny, redakcyjny, Komitet oddziałów prowincjonalnych i Komitet łączności z uczelniami.

Do Komitetów technicznych należy przede wszystkim Komitet grup zawodowych, który ze względu na swe czynności mógłby być nazwany Radą Naukową. Zadaniem jego jest koordynowanie prac poszczególnych grup fachowych, których jest 14, i współpraca z niemi oraz z Radą. Posiedzenia poszczególnych grup odbywają się za zezwoleniem Komitetu grup zawodowych i Komitetu posiedzeń i programów. Ten ostatni wydaje pozwolenia na wygłoszenie projektowanych referatów. Ponieważ chodzi o to, by inicjatywa co do prac badawczych pochodziła od grup fachowych, przeto Stowarzyszenie żąda od każdej grupy fachowej utworzenia komisji naukowo-badawczej, która składa wnioski co do projektowanych prac. Wnioski te ulegają zatwierdzeniu Komitetu grup fachowych. Czynności kancelaryjne każdej

grupy wykonywa jej Biuro, powoływane przez prezesa odp. grupy.

Ciekawym przykładem współpracy grup i prasy jest utworzenie t. zw. Conference Table — rodzaju skrzynki pocztowej, na szpaltach organu Stowarzyszenia „Mechanical Engineering”, która ma na celu oświetlanie takich zagadnień, co do których w dostępnej ogółowi literaturze nie można znaleźć odpowiedzi. W związku z tem każda grupa zawodowa wybiera swego referenta, który opracowuje odp. kwestje z polecenia Komitetu.

Pozatym ostatnim istnieje Komitet Normalizacyjny, złożony z 20 komisji i 56 podkomisji, a nadto ASME bierze udział w pracach 16 innych organizacji normalizacyjnych, m. in. w komisjach Amer. Engineering Standards Committee. Do zakresu działania Komitetu Norm. przy ASME należą: łożyska kulkowe, waly pędniane, narzędzia, części obrabiarek, sprawdziany do ogólnej budowy maszyn, koła zębate, gwinty, nurociągi (kolnierze i sprzęt), znakownictwo, łańcuchy i przekładnie łańcuchowe, rysunki techniczne, sprawdziany do blach i drutów. Prace normalizacyjne ASME częściowo są już zakończone, częściowo zaś zbliżają się ku końcowi.

Komitet Prac Badawczych, odpowiadający również częściowo Radzie Naukowej, ześrodkowuje prace naukowo-badawcze 17-tu komisji specjalnych (prócz in. komisji — czasowych). Są to komisje: smarów, stopów łożyskowych, wodomierzy, badania własności par, wytrzymałości kół zębatach, resorów sprężynowych, cięcia i wytłaczania metali, badania wpływu temperatury na własności metali, rur kondensacyjnych, wody zasilającej, cegły ogniotrwałej, dźwigów, przekładni ślimakowej, iskrochronów parowozowych, noży i pił do obróbki drzewa, materiałów zastępczych dla budulca, spawania i naczyń poddanych ciśnieniu. Dwie ostatnie Komisje współpracują z Amer. Welding Society. Nie mogąc z braku miejsca wymienić wszystkich zagadnień, jakie są badane w tych komisjach, ograniczymy się tylko do wyliczenia niektórych ważniejszych wyników już osiągniętych. A więc naprz. Komisja stopów łożyskowych opracowała zagadnienie zawieszenia ołowiu w stopach brązowych i podwyższenia wytrzymałości brązu fosforowego, Komisja badania własności par, pracująca w laboratorium Uniwersytetu Harvardowskiego uzyskała dużo wyników co do własności pary w wysokich temperaturach, z których to wyników korzystał już niejednokrotnie przemysł (na te prace wydano ok. 55 000 dol.), Komisja kół zębatach skonstruowała nową maszynę do badań ząbienia (opisaną w Mech. Engg.), z którą dokonano szeregu badań, inne Komisje opracowały liczne referaty, zestawienia bibliograficzne i t. d.

Wreszcie nadmienić należy, że ASME należy do 8-miu jeszcze organizacji międzystowarzyszeniowych, z którymi prowadzi prace wspólne w nast. Komitetach: Przepisów bezpieczeństwa, Przepisów i norm odbiorczych, Przepisów kołowych i w nast. organizacjach naukowo-badawczych i technicznych: Engineering Foundation, Engineering Education Survey, National Research Council, Muzeum Techn. w N. Yorku, Am. Eng. Standards Committee i wielu innych.

Dokonane w ciągu roku prace przez ASME znajdują wyraz w Wadnych zebraniach, które dawniej odbywały się raz do roku, obecnie zaś — ze względu na nadmiar materiału — urządzane są dwa razy rocznie: na wiosnę i w jesieni.

Żeby dać obraz prac tego Stowarzyszenia, wymienimy główne tematy ostatniego zebrania z r. ub. Ok. 100 referatów z zakresu techniki i ekonomiki zgromadzono na ten Zjazd; w tej liczbie mieściły się sprawozdania i prace 14-tu Komisji fachowych, mianowicie: samochodowej, włókienniczej, kolejowej, dźwigowej, organizacji pracy, silników ropowych i gazowych i in.; nadto wygłoszono referaty nast. organiza-

cji: Komisji szklonictwa technicznego, Komitetu Badań ASME, Komisji obróbki metali i wytłaczania, Komisji bad. wody zasilającej, Komisji bad. przewodnictwa ciepła, Kom. techniki chłodniczej i Taylor Society; wreszcie zawierał program szeregu referatów na tematy nie związane z działalnością poszczególnych Komisji ASME lub pokrewnych organizacji, jak np.: księgowość w wytwórniach, zwalczanie dymu, koksowanie węgla w niskich temperaturach, naprężania i ugięcia wielkich łądłubów prądnic pod działaniem ciężaru własnego, zastosowania przemysłowe walców Flettnera i w. in.

Powyższe krótkie wyliczenie prac ASME daje pojęcie o rozmiarach działalności tej organizacji, a zarazem o jej znaczeniu i roli, jaką odgrywa w całokształcie życia techniczno-przemysłowego Ameryki. (d. n.)

KOLEJ ELEKTRYCZNA WARSZAWA — GRODZISK.

W końcu przyszłego miesiąca ma być już uruchomiona pierwsza w Polsce kolej elektryczna szybkojeżdżna, łącząca Warszawę z Grodziskiem. Zanim czytelnicy nasi zaznajomią się z jej szczegółami z obszerniejszego opisu, jak ma być zamieszczony w „Przeglądzie Technicznym”, wzgl. poznają ją osobiście, podamy tu garść wiadomości o niej, jakie zebraliśmy podczas wycieczki prasowej, urządzonej przez Dyrekcję Kolei.

O znaczeniu środków komunikacji podmiejskiej dla rozwoju miast, nie potrzebujemy tu wiele mówić. Jest bowiem rzeczą powszechnie wiadomą, że współczesny rozwój miast charakteryzuje się dążeniami dośrodkowymi w tworzeniu nowych dzielnic, jak nie mniej, że Warszawa — pozbawiona warunków umożliwiających tego rodzaju rozwój, m. in. środków komunikacji — znalazła się, wobec przeludnienia, w położeniu nader niedogodnem. Nowa tedy kolej elektryczna, łącznie z rozbudową położonych na jej szlaku miejscowości podmiejskich, będzie miała dla miasta i jego mieszkańców duże znaczenie.

Nowoczesna podmiejska arterja komunikacyjna mieć winna cechy następujące: 1) należyta zdolność przewożowa; 2) dużą szybkość jazdy przy odpow. gęstości ruchu i 3) dowozić pasażerów jak najbliższe śródmieścia. Wymaganiom tym odpowiada omawiana przez nas kolej: szybkość jazdy na niej ma być rozwijana do 65 km/h, pociągi mają chodzić co 10 min. i pasażerowie dojeżdżać będą mogli do śródmieścia (nóg Nowogrodzkiej i Marszałkowskiej).

Mysł budowy tej kolei powstała jeszcze w r. 1912 i wówczas udało się grupie p. Gerlicza uzyskać koncesję od rządu rosyjskiego. Jednak wojna przeszkodziła urzeczywistnieniu projektu. W r. 1924 Sp. Akc. „Siła i Światło”, łącznie z p. Gerliczem, podjęła tę myśl na nowo i otrzymawszy koncesję, przystąpiła do budowy. Ze względu na brak kapitałów krajowych na tak stosunkowo duże przedsięwzięcie, wszczęto poszukiwania kapitałów zagranicznych, które też otrzymano od angielskiego T-wa „The Power et Traction Finance Comp. (Poland) Ltd.”, pod postacią częściowo kredytów towarowych, częściowo gotówkowych, na których zabezpieczenie wypuszczono obligacje, gwarantowane przez Skarb Państwa.

Dla budowy kolei utworzono Sp. Akc. p. f. „Elektryczna Kolej Dojazdowa. Sp. Akc.”

Kolej przechodzi zygakowatą linją obok szlaku kolei państwowej, to zbliżając się doń, to oddalając, w granicach od pół do 3 km, i przechodząc przez nast. miejscowości: Szczęśliwice, Tworki, Komorów, Nową Wieś, Otrembusy, Podkową Leśną, Kaźmierówkę, Grodzisk.

W Szczęśliwicach, koło Komorowa (obok Pruszkowa) i w Kaźmierówce, zbudowane są podstacje elektryczne, w których przetwarza się prąd zmienny z elektrowni Pruszkowskiej (5000 V) na stały o napięciu 650 V. Kolej jest normalnotorowa, do st. Podkowa Leśna — dwutorowa, dalej — narazie jednotorowa. W Grodzisku mieści się wozownia (żelbetowa z dachem syst. Pol. Stephan). Tabor składa się z 20 wagonów motorowych i 20 przyczepnych, wykonanych przez firmę English Electric Co. (koszt elektrowozu wynosi 40 000 funt. sterl.). Ogólna długość trasy wynosi 32 km. Koszta budowy wynoszą ok. 20 milij. zł., t. zn. ok. 700 000 zł. za 1 km. (łącznie z taborem i budynkami, siecią i t. d.).

(Dalszy ciąg na str. 102).

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSK. w WARSZAWIE.

KONTO P. K. O. 128.

KOMUNIKAT RADY STOW.

Zjazd Techników.

W dniach 16—19 września 1927 r. odbędzie się we Lwowie III-gi Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych i Uroczystość Jubileuszowa Polskiego Towarzystwa Politechnicznego. Ze względu na konieczność zespolenia wysiłków wszystkich techników ku opracowaniu wspólnego programu pracy gospodarczej, tak niezbędnej dla podniesienia wydajności i skoordynowania prac różnych dziedzin życia gospodarczego, związanego z techniką, pożądanym jest jaknajliczniejszy udział w Zjeździe i dlatego Rada Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie zwraca się do Członków z prośbą o nadsyłanie zgłoszeń uczestnictwa.

Odpowiednie karty zgłoszeniowe dołączone były do ostatniego numeru „Wiadomości Polskich Zrzeszeń Technicznych”, które rozsyłane są wszystkim technikom zrzeszonym. Składka uczestnictwa wynosi zł. 15, którą należy wpłacić przy składaniu karty w Kancelarji Stowarzyszenia (Czackiego 3—5), do dnia 1.IX. 1927.

KOMUNIKAT KANCELARJI.

Kancelarja Stowarzyszenia uprasza P. P. Członków o łaskawe wpłacanie składek członkowskich do Kasy Stowarzyszenia lub na rachunek nr. 128 Pocztowej Kasy Oszczędności. P. P. Członkom zalegającym z opłatą za 2 kwartały r. b. i za lata poprzednie, zostaje wstrzymana wysyłka „Przeglądu Technicznego”.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Z bliższych informacji o poniżej podanych posadach korzystać mogą członkowie stowarzyszeń, zgrupowanych w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, zwracając się o szczegóły do Kancelarji Stowarzyszenia Techników (Czackiego 3/5), a nie do Administracji „Przeglądu Technicznego”

Uprasza się Szanownych Korespondentów o nadsyłanie znaczków pocztowych na odpowiedź.

POSADY WAKUJĄCE:

- 182—Inżyniera-Mechanika z praktyką w dziedzinie urządzeń maszynowych w tartakach poszukuje Dyrekcja Lasów Państwowych.
- 184—Magistrat m. Wilna ogłasza konkurs na posady: a) Kierownika robót kanalizacyjnych, b) Wermistrza elektrowni miejskiej i c) Architekta miejskiego.
- 186—Inżynier-Mechanik na stanowisko kierownika warsztatów Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej poszukiwany natychmiast.
- 188—Inżynier-Architekt poszukiwany na stanowisko inżyniera miejskiego.
- 190—Konstruktor z dobrą znajomością urządzeń transportowych i dźwigów — potrzebny.
- 192—Inżynier-mechanik na stanowisko kierownika warsztatów ślusarsko-mechanicznych i stolarskich (do zorganizowania oddziału samochodowego) poszukiwany do Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej.
- 194—Dla młodego inżyniera-mechanika ze znajomością języka niemieckiego wakuje posada w biurze technicznym.
- 196—Przedstawiciel (może być firma) do reprezentowania jednej z poważniejszych wytwórni francuskich, fabrykującej aparaty i maszyny dla przemysłu piekarnianocukierniczego — poszukiwany.
- 198—Inżynier-chemik (pierwszeństwo dla kandydatów z praktyką pedagogiczną i znajomością przetwórstwa owoców i warzyw) poszukiwany na stanowisko dyrektora Żeńskiej Szkoły Przemysłowo-Handlowej.

200—Potrzebny jest inżynier-mechanik lub budowniczy (technik-mechanik) jako wykładowca w szkole rzemiosł budowlanych przedmiotów technicznych, rysunków zawodowych, ewent. do kierownictwa warsztatami.

POSZUKUJĄ PRACY:

- 79—Inżynier--Mechanik z dłuższą praktyką w zakresie budowy wytwórni cementu i sztucznych nawozów oraz ogólnej budowy maszyn, zmieni posadę. Posiada języki obce.
- 81—Inżynier-Mechanik z 15-letnią praktyką na samodzielnych stanowiskach, z wieloletnią praktyką administracyjną i handlową, energiczny, w sile wieku (36 lat) pierwszorzędnym organizator poszukuje odpowiedniego stanowiska samodzielnego.
- 83—Inżynier specjalista w budownictwie podziemnym (fundamentowania wszelkiego rodzaju, mosty, jazy, kanały i t. d.) ze znajomością wszelkich robót betonowych i żelazo-betonowych, wybitny organizator i administrator poszukuje kierownictwa większych robót.
- 85—Inżynier-budowniczy - architekt z 11-letnią praktyką, władający językami, obeznany z administracją miejską poszukuje odpowiedniego stanowiska w samorządzie lub jako kierownik budowy w przedsiębiorstwie.
- 87—Zdolny technik-elektromechanik, 24 lat praktyki, kierownik ruchu w zakładach hutniczych i kopalniach, gruntownie obeznany z prowadzeniem robót instalacyjnych, kosztorysowaniem i projektowaniem.

Przedpłata kwartalną 10 zł. przyjmuje Administracja i Pocztowa Kasa Oszczędności na konto № 515.	Jednorazowych: Za jedną stronę zł. 200.— „ pół strony „ 110.— „ ćwierć strony „ 60.— „ jedną ósmą „ 30.— W „Nowinach Technicznych“ o 50%, drożej. W zesz. specjaln. ceny ogł. są podwyższone o 50—100 proc.	Ceny ogłoszeń Przy zamówieniu wielokrotnych ogłoszeń bez zmiany tekstu, udziela się nast. zniżek. za 6-krotnie ogł. 10% „ 18 „ „ 20 „ „ 26 „ „ 25 „ „ 52 „ „ 30 „ Dopłaty: za 1 str. okładki 100%, za zamówione miejsce na innych stronach 20%. Dla poszukujących pracy 20% ustępstwa.
Przedpłata zagranicą 48 zł. rocznie.		
Cena zeszytu pojedynczego 1 zł. (Ceny zeszytów specjalnych są ustalane każdorazowo)		
Za zmianę adresu (znaczkami poczt.) 1 zł.		

Biuro Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Czackiego Nr. 3 (Gmach Stowarzyszenia Techników). Telefonu Nr. 57-04
Redakcja otwarta we wtorki, czwartki i piątki od godz. 7 do 8 i pół wieczorem. Administracja otwarta codziennie od godz. 10 do 2 po poł. i od 6 do 8 wie. orem
Wejście do Redakcji i do działu prenumerat Administracji, przez sieć główną budynku; wejście do działu ogłoszeń — z bramy № 3.

Sp-ka, budująca kolej, zajmuje się zarazem zabudową miejscowości, położonych wzdłuż linii, w szczególności miasta-ogrodu Podkowa Leśna. W związku z tem prowadzone są pertraktacje w celu uzyskania kapitałów zagranicznych na odp. roboty budowlane. Już jednak i obecnie zaczęto niektóre inwestycje, jak np.: urządzenie parku, budowę powilonu sportowego, dróg i t. d.

Podkreślić też należy szybkie i staranne wykonanie robót, związanych z budową kolei.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Produkcja zapalek w Polsce.

Produkcja zapalek wzrasta z roku na rok. W r. 1924 wynosiła 556 tys. pudełek, w r. 1925 — 672 tys., w r. 1926 — 811 tys. pudełek. Liczba natomiast czynnych fabryk spadła z 19 w 1924 r. na 10 w 1926 r., a liczba zatrudnionych robotników z 2800 na 2200.

Produkcja celulozy w Polsce.

W Polsce mamy trzy fabryki celulozy. Wyprodukowały one w r. 1924 — 36 tys. tonn, w r. 1925 — 46 tys. tonn. Zdolność wytwórcza tych fabryk wynosi 51 tys. tonn.

Skutki powodzi w Małopolsce.

Liczba nawiedzonych łęską powodzi powiatów w Małopolsce wynosi 43; liczba zalanych miast w województwach stanisławowskim i lwowskim łącznie — 10; liczba zalanych gmin w województwach: lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim — 444.

Wskutek katastrofy powodzi utraciły życie 53 osoby. Liczba uszkodzonych wskutek powodzi sięga na terenie województwa lwowskiego i stanisławowskiego 52 344 rodzin.

Normalizacja przymusowa.

Władze sowieckie projektują wprowadzenie kar dyscyplinarnych za wytwarzanie wyrobów włókienniczych nieodpowiadających ustalonym normom. Projekty odnośnych norm są już opracowane, nie zostały jednak jeszcze definitywnie zatwierdzone.

Nowe cukrownie w Rosji sowieckiej.

W r. b. mają być uruchomione 2 nowe cukrownie, zbudowane w okolicach Winnicy na Podolu. Wydajność nowych cukrowni wynosić ma: jednej — ok. 2 t, drugiej — 2,7 t przerobu buraków na dobę. Budowę ich zaczęto w r. ub. Na r. 1928 projektuje się budowę jeszcze 7 cukrowni, na co przewiduje się wydatek ok. 20 miljn. rb.

Konkurs.

Magistrat m. Włocławka
poszukuje

inżyniera mechanika,
dokładnie obeznanego z instalacją i obsługą kotłów parowych.

Warunki uposażenia według umowy. Posada do objęcia z raz. Oferty wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem i odpisami świadectw składać należy do Magistratu m. Włocławka do dnia 30 września r. b., podając równocześnie żądane warunki uposażenia.

404n

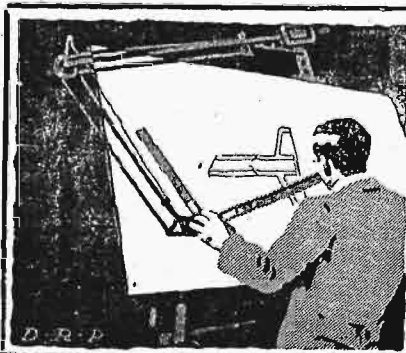
Magistrat miasta Włocławka

poszukuje zdolnego

inżyniera elektrotechnika

obeznanego z prowadzeniem nowoczesnych kotłów i turbin parowych, na stanowisko kierownika ruchu, ewent. (pomocn. szefa Elektrowni). Oferty z odpisem świadectw uprasza się nadsyłać pod adr. Prezydenta m. Włocławka.

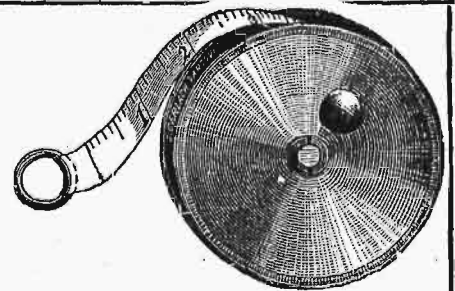
406n

STOŁY,
DESKI KREŚLARSKIE,
UNIWERSALNE PRZYRZĄDY
RYSOWNICZE,
CYRKLE, MIARY
I T. P.

POLECA

G. GERLACH — WARSZAWA OSSOLIŃSKICH 4. TEL. 49-77.

331

POMPY WODY
do studni kopanych i artezyjskich
Pompy dla fabryk, transmisyjne i parowe
SIKAWKI WEZE KASKI
wszystkie przybory służące poleca
STANISŁAW TREBICKI tel. 10-30
KOPERNIKA 33
WARSZAWA

342

OKAZJA
DO NABYCIA TANIO
GENERATORA

mocnej konstrukcji, marki Powszechne Tow.
Elektr. „A. E. G.” typu E. S. D. 375/250, volt 220,
amp. 658, kłw. 250, okresów 50, obrotów 375

Tablicy rozdzielczej.

Łaskawe zgłoszenia pod „GENERATOR”,
do Administracji Przeglądu Technicznego.

370